

HAMLET

door W. Shakespeare

DERDE BEDRIJF

vierde toneel

(Koningin en Polonius op)

POLONIUS: Hij zal zo hier zijn; lees hem goed de les, zeg dat zijn streken onverdraaglijk worden, en dat u als een vuurscherm tussen hem en de woede van de koning hebt gestaan.
Wat ik u bidden mag, zeg hem de waarheid!

HAMLET: (achter)
Moeder! moeder! moeder!

KONINGIN: Je kunt gerust zijn. Vlug. Ik hoor hem komen.
(Polonius verbergt zich achter het wandkleed)
(Hamlet op)

HAMLET: Nu, moeder, wat wilt u van mij?

KONINGIN: Hamlet, je hebt je vader diep beledigd.

HAMLET: Moeder, u hebt mijn vader diep beledigd.

KONINGIN: Je geeft me antwoord met een losse tong.

HAMLET: U stelt me vragen met een boze tong.

KONINGIN: Wat is dit Hamlet?

Hamlet: Zeg dan, wat u wilt!

KONINGIN: Vergeet je wie ik ben?

HAMLET: Nee, nee, bij God, U bent de koningin, vrouw van uw zwager, en - 'k wilde dat het niet zo was - mijn moeder.

KONINGIN: Dan kunnen anderen je tot reden brengen.

HAMLET: Nee, u blijft zitten en verroert u niet.
U gaat niet weg voor ik uw diepste wezen een spiegel voorgehouden heb

KONINGIN: Wat wil je?
Je wilt me toch niet doden? Help, o help!

POLONIUS: (achter)
Help! help!

HAMLET: (trekt degen)
Wat is daar? een rat? Dan dood!
Om een ducaat. Dood!
(stoot door het tapijt heen)

POLONIUS: (achter) Ah'! moord!
(Polonius valt en sterft)

KONINGIN: O God, wat heb je daar gedaan?

HAMLET: Ik weet het werkelijk niet; is het de koning?

KONINGIN: O wat een dolle, wat een bloedige daad!

HAMLET: Een bloedige daad; haast even gruwelijk, moeder als een
koningsmoord en huwen met zijn broeder

KONINGIN: Als koningsmoord?

HAMLET: Dat was het woord, mevrouw.
(licht het tapijt op en ontdekt Polonius)
Ellendige steekneus, drieste dwaas, vaarwel! Ik hield je
voor je meerdere. Slik je noodlot. Al te veel ijver, zie
je, loopt gevaar. - Laat toch dat handenwringen. Kalm! Ga
zitten, Ik zal uw hart uitwringen, als dat kan, als 't
van doordringbaar maaksel is en niet zózeer verhard door
de vervloekte sleur, dat het zich veilig weet voor elk
gevoel.

KONINGIN: Wat heb ik gedaan, dat je je tong zo ruw tegen mij roeren
durft?

HAMLET: Een daad, die blos
en gratie van de kuisheid schendt; de deugd huichelarij
noemt; 't frisse waas ontnemt aan 't voorhoofd van de
argeloze liefde en er een blaar doet zwellen;
trouwbeloften vals maakt als eden van een dobbelaar. Een
daad die de echtverbintenis berooft van elke zin, het
innig sacrament tot woordkraam maakte Het schaamrood
kleurt de hemel, ja, zelfs het vaste lichaam van de aarde
schokt van ontzetting als voor 't laatste oord bij deze
daad.

KONINGIN: Wee mij, vrat voor een daad wordt mij zo bars en
onbesuisd verweten?

HAMLET: Kijk naar die beeltenis, en dan naar deze; de sprekende
portretten van twee broeders. Zie deze edele trekken,

zie: Het voorhoofd van Jupiter, de lokken van Apollo, Het oog van Mars, vol dreiging en bevel; een houding als Mercurius, de heraut, juist neergekomen op een heuvel die de hemel kust - een samenspel van schoonheid en kracht, waarop de goden naar het schein allen hun stempel drukten om de wereld het toonbeeld van een man te laten zien.

Dit was uw echtgenoot. En kijk nu hier: Dit is uw echtgenoot - een zieke halm besmet zijn zuivere broeder. Hebt ge ogen? Hoe hebt ge dan die schone bergwei kunnen verlaten om te grazen in dit veen? Ah, hebt ge ogen? Nee, dit is geen liefde, want op uw jaren heeft het bloed zijn wildheid verloren, het is nederig en het wacht zijn oordeel af; maar wat voor oordeel deed u dit boven dat verkiesen? Welke duivel heeft u zo beetgehad bij 't blindemanspel?

Schaamte, waar is uw blos? Opstandige hel, brengt gij bedaagde botten aan het muiten, dan is de deugd als was voor 't vuur der jeugd en smelt in eigen gloed; dan is 't geen schande wanneer het jonge bloed ten aanval trekt, want vorst blijkt even fel te kunnen branden, en rede koppelt lust.

KONINGIN: O Hamlet, zwijg!
Je richt mijn ogen op mijn diepste wezen, en daar ontdek ik -vlekken, ingevreten die nooit hun kleur verliezen zullen.

HAMLET: Leven in 't geile zweet van een mors bed, in ontucht broeien, elkaar strelen, paren als in een varkenskot...

KONINGIN: O, zeg niets meer.
Die woorden slaan als dolken in mijn oren; Hamlet, niet meer!

HAMLET: Een moordenaar, een schurk,
Een slaaf, die nog geen tiende waard is van het twintigst' van uw vroegere gemaal, een hansworst van een vorst, een buidelsnijder van staat en staatsbestuur, die van de plank de rijke kroon stal en hem bij zich stak!

KONINGIN: Niet meer! Niet meer!

HAMLET: Een vorst van oude lappen...
(de geest komt op)
Gij engelen, sta mij bij en breidt uw vleugels boven mij uit!
- Wat wenst gij, edele geest?

KONINGIN: Ach, hij is krankzinnig!

HAMLET: Komt gij niet om uw trage zoon te laken,
die tijd en drift verbeuzelt, en verzuimt gevolg te geven aan uw streng bevel? O spreek!

GEEST: Vergeet het niet; ik kom slechts om u welhaast bot geworden plan te scherpen.
Maar ziet, angst maakt zich meester van uw moeder treedt tussen haar en haar gekwelde ziel! Verbeelding schokt een zwak gemoed het hevigs Kom, Hamlet, spreek tot haar.

HAMLET: Mevrouw, wat deert u?

KONINGIN: Helaas, wat deert jou, Hamlet?
dat je je blik richt op de lege ruimte en praat tegen de lichaam loze lucht? De wildheid van je geest gluurt uit je ogen, en als een slapend leger in alarm, veert je sluik haar, alsof het levend is, omhoog en staat te berge. Lieve zoon, sprenkel wat kalmte op het laaiend vuur van je verwarde brein. Waar kijk je naar?

HAMLET: Naar hem, naar hem! Zie eens, hoe dof hij staat. Hij zou een steen ontroeren als hij sprak van zijn rechtvaardige zaak.-Kijk mij niet aan opdat niet uw meedogende gebaar mijn vast besluit doet wankelen en mijn wraak in tranen eindigt en het bloed vergeet.

KONINGIN: Tegen wie spreek je?

HAMLET: Ziet u daar dan niets?

KONINGIN: Nee, niets; en dat is alles wat ik zie.

HAMLET: Hebt u ook niets gehoord?

KONINGIN: Niets dan onszelf.

HAMLET: Maar kijk dan! Daar! Zie, hoe hij stil verdwijnt. Mijn vader! Daar! Gekleed als bij zijn leven: Kijk dan toch, waar hij gaat...Nu is hij weg!
(geest af)

KONINGIN: Het is niets anders dan een hersenschim.
Waanzin is sterk in het bezweren van onstoffelijke dingen.

HAMLET: Waanzin, zegt ge?
Mijn pols klopt even rustig als de uwe, zijn maatslag is gezond. Wat ik gezegd heb kwam niet uit waanzin voort. Vertel mij iets, en ik zal het woord voor woord herhalen. Waan is daartoe niet instaat. Om godswil, moeder, zelf toch uw ziel niet met het zelfbedrog dat niet uw zonde, maar mijn waanzin spreekt; het zal de zweer slecht met een vlies bedekken terwijl 't bederf voortwoekert onderhuids en alles aantast. Biecht uw zonden op, berouw wat is geschied, ontwijk wat komt, en strooi geen mest op onkruid dat zo hoog gewassen is.- Vergeef mij deze preek, maar in een tijd die zwelt van eigenwaan moet deugd voor ondeugd op de knieën vallen en smeken om haar goed te mogen doen.

- KONINGIN: Hamlet, mijn zoon, je splitjt mijn hart in tweeën.
- HAMLET: Ach, werp het slechtste deel dan weg en leef een reiner leven met de andere helft. Goedenacht; maar ga niet slapen met mijn oom, veins deugdzaamheid, als gij haar niet bezit. Onthoud u deze nacht, dan valt het u een tweede keer reeds lichter. Goedenacht; en moogt ge ooit naar zegening verlangen, dan vraag ik u om uw zegen.- 't Spijgt mij voor
(wijst op Polonius)
de oude man, maar 't was de wil van God - die mij tot dienaar en tot beulsknecht maar: dat ik met hem gestraft werd, hij met mij. Ik berg hem, en ik zal voldoening geven voor deze doodslag. Nogmaals: goedenacht. Wreed moet ik zijn omwille van mijn liefde; Slechts is de aanvang, slechter het verschik Nog één ding, moeder.
- KONIGNIN: O, wat moet ik doen?
- HAMLET: In geen geval wat ik u nu verzoek:
laat deze praalhans u opnieuw verlokken in bed te komen, u zijn muisje noemen, u in de wangen knijpen, laat hem voor wat kleffe kussen of gekittel van zijn wulpse vingers in uw hals, maar weten dat ik niet wérkelijk krankzinnig ben, alleen uit list. U moet het hem vertellen; want hoe kan een vorstin, schoon, kuis en wijs ooit voor een pad, een vleermuis of een kater haar hartsgeheim verbergen? Hoe zou 't kunnen' Nee, open op het dak de korf en laat de vogels los, doe daarna als de aap in 't sprookje, die zich met hen wilde meten, en breek daarbij uw nek.
- KONINGIN: Geloof mij, zoon, als woorden adem zijn en adem leven is, mis ik het leven om uit te ademen wat je me gezegd hebt.
- HAMLET: U weet dat ik naar Engeland moet?
- KONINGIN: Ach ja,
ik was 't vergeten; maar het is beslist.
- HAMLET: (gaat naar het lijk van Polonius)
Dit heerschap dwingt mij snel de wijk te nemen. Ik sleep de pens naar het vertrek hiernaast.
- Moeder, ik wens u goedenacht. -
Wat is die raadsheer stijf en zwijgzaam; bij zijn leven was hij een dwaze, babbelzieke schurk.
- Komaan, mijnheer, ik maak het kort met u. -
Goedenacht, moeder.
(Hamlet af, met lijk Polonius)
